

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра трудового права

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Трудове право»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Затверджено на засіданні
Вченої ради
протокол № 13 від 7 липня 2022 р.

Ректор

Анатолій Гетьман

Харків 2022

Програма навчальної дисципліни «Трудове право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 39 с.

Розробник:

Яковлева Галина Олександрівна, докторка юридичних наук, професорка,
доцентка кафедри трудового права

Затверджено на засіданні кафедри трудового права
(протокол № 15 від 23 червня 2022 року)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри трудового права
(протокол № 13 від 29 червня 2023 року)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри трудового права
(протокол № 15 від 26 червня 2024 року)

Завідувачка кафедри – Серєда Олена Григорівна, докторка юридичних наук,
професорка

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці).....	10
3. Зміст програми навчальної дисципліни	10
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни.....	16
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....	16
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.....	16
4.3. Освітні технології та методи навчання	19
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни	19
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	23
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни	32
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	36
Додаток 3. Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей у програмі навчальної дисципліни .	39
.....	39

1. Вступ

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни – оволодіння теоретичними положеннями трудового права; опанування законодавства, що регламентує трудові й тісно пов'язані з ними відносини; формування навичок його тлумачення; напрацювання умінь правильного застосування трудо-правових норм.

Завдання:

- навчання здобувачів вищої освіти оперувати юридичними поняттями і категоріями трудового права;
- формування здатності аналізувати нормативно-правові акти трудового законодавства на підставі їх всебічного вивчення;
- вироблення уміння аналізувати юридичні факти, які є підставами виникнення трудових правовідносин;
- формування навичок тлумачення та правильного застосування правових норм трудового законодавства;
- вироблення здатності до складання проєктів процесуальних та локальних актів, у підготовці яких беруть участь суб'єкти трудового права;
- визначення прикладних проблем у сфері правового регулювання процесу праці та напрямів його подальшого вдосконалення.

1.2. *Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми:* обов'язкова.

1.3. *Пререквізити:* «Теорія права», «Академічна доброчесність», «Конституційне право України».

1.4. *Кореквізити:* «Адміністративне право», «Цивільне право», «Професійна відповідальність правоохоронця».

1.5. *Постреквізити:* «Цивільний процес», «Соціальний захист та пенсійне забезпечення правоохоронців».

1.6. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

ПК–1. Знання предмета трудового права як кола суспільних відносин та уміння відрізнити їх від інших відносин у сфері праці.

ПК–2. Знання галузевих принципів трудового права, принципів його окремих інститутів та їх значення для регулювання трудових відносин.

ПК–3. Уміння застосовувати особливості методу трудового права в процесі підготовки локальних нормативних актів.

ПК–4. Знання системи джерел трудового права та розуміння співвідношення між різними їх видами.

ПК–5. Уміння характеризувати суб'єктів права як учасників різних видів правовідносин у трудовому праві.

ПК–6. Знання законодавства із соціального діалогу в сфері праці та правового механізму його дії.

ПК–7. Розуміння механізму правового регулювання зайнятості та працевлаштування; знання категорій зайнятого населення та уміння визначати правовий статус безробітного.

ПК–8. Розуміння підстав виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин.

ПК–9. Уміння застосовувати знання про зміст трудового договору та порядок його укладення як правозастосовної діяльності суб'єктів трудового права.

ПК–10. Знання видів трудових договорів, розуміння їх суттєвих особливостей та правового забезпечення.

ПК–11. Знання підстав припинення трудового договору та вміння їх класифікувати.

ПК–12. Уміння моделювати правові ситуації, що виникають при укладенні, зміні та припиненні трудового договору.

ПК–13. Уміння застосовувати порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.

ПК–14. Знання видів робочого часу та часу відпочинку, порядку їх встановлення для різних категорій найманих працівників.

ПК–15. Розуміння юридичної та економічної сутності оплати праці, її принципів та порядку організації на підприємстві, в установі, організації.

ПК–16. Здатність аналізувати правові проблеми регулювання охорони праці на підприємстві, установі, організації та формулювати правові шляхи їх вирішення.

ПК–17. Розуміння правової природи диференціації в правовому регулюванні праці окремих категорій осіб (жінки, неповнолітні, особи з інвалідністю тощо).

ПК–18. Розуміння змісту та причин диференціації в правовому регулюванні трудової дисципліни різних категорій найманих працівників та в деяких галузях економіки.

ПК–19. Знання підстав та умов притягнення працівників до матеріальної відповідальності; випадків звільнення працівника від обов'язку відшкодувати заподіяну роботодавцю матеріальну шкоду.

ПК–20. Здатність аналізувати правові проблеми притягнення працівників до дисциплінарної та матеріальної відповідальності та формувати правові позиції щодо їх вирішення.

ПК–21. Розуміння правових механізмів притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності за шкоду, заподіяну працівнику.

ПК–22. Знання повноважень та компетенцій органів, що здійснюють державний нагляд та громадський контроль за дотриманням законодавства про працю.

ПК–23. Знання поняття та видів трудових спорів, підстав їх диференціації за предметним та суб'єктним складом.

ПК–24. Розуміння правових механізмів вирішення індивідуальних трудових спорів.

ПК–25. Розуміння правової сутності примирних процедур та порядку їх застосування на підприємстві, в установі, організації.

Експлікація загальних і спеціальних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1).

1.7. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти:

РН НД–1.1. Знати різницю між трудовими правовідносинами та іншими відносинами в сфері праці з метою визначення норм законодавства, що їх регулюють.

РН НД–1.2. Застосовувати принципи трудового права при вирішенні практичних питань у правозастосовній діяльності.

РН НД–1.3. Використовувати особливості методу трудового права у вирішенні питань з різних інститутів трудового права.

РН НД–1.4. Демонструвати знання джерел трудового права.

РН НД–1.5. Знати права та обов'язки юридичних і фізичних осіб, які здійснюють діяльність у сфері трудового права, та правові механізми реалізації ними відповідних повноважень.

РН НД–1.6. Надавати консультації суб'єктам соціального діалогу із підготовки угод із соціально-економічних питань.

РН НД–1.7. Виявляти та аналізувати проблеми в правовому регулюванні зайнятості та працевлаштування.

РН НД–2.1. Демонструвати знання теорії та практики реалізації права на працю через укладення трудового договору.

РН НД–2.2. Розуміти загальні й спеціальні юридичні гарантії прав працівників при укладенні, зміні чи припиненні трудового договору.

РН НД–2.3. Надавати консультації суб'єктам правозастосування щодо спірних питань правового регулювання укладення, зміни та припинення трудового договору.

РН НД–2.4. Розуміти особливості застосування загальних та спеціальних підстав розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.

РН НД–2.5. Демонструвати знання та розуміння процедурних аспектів розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.

РН НД–2.6. Аналізувати практичні ситуації, пов'язані із припиненням дії трудового договору: кваліфікувати діяння працівників та роботодавців, давати їм юридичну оцінку.

РН НД–2.7. Визначати найбільш актуальний та економічно обґрунтований для умов конкретного підприємства, установи, організації режим робочого часу та часу відпочинку найманих працівників; розробляти проекти локальних нормативних актів з цих питань та забезпечувати їх ефективну практичну реалізацію.

РН НД–2.8. Виявляти проблеми у правовому регулюванні оплати праці та пропонувати організаційно-правові засоби їх вирішення з використанням наявних теоретичних та практичних знань відповідно до принципу справедливої оплати праці; обґрунтовувати застосування тих чи інших систем оплати праці різних груп та категорій працюючих, виходячи з їх ролі у виробничому процесі, кваліфікаційно-професійного досвіду, складності виконуваних ними робіт та функцій, рівня відповідальності та творчої активності.

РН НД–2.9. Володіти знаннями про створення та забезпечення функціонування системи управління охороною праці підприємства, установи організації, в тому числі: правове забезпечення створення органів з охорони праці, розробка вимог до компетенцій та навичок працівників щодо безпечного ведення робіт, розробка та організація прийняття (затвердження) локальних актів з охорони праці, порядок створення та функціонування комісії з розслідування нещасного випадку на виробництві, професійного захворювання чи аварії тощо.

РН НД–2.10. Пояснювати природу та зміст правових норм, спрямованих на захист трудових прав жінок, неповнолітніх та осіб з інвалідністю як таких, що не можуть на рівних конкурувати на ринку праці.

РН НД–3.1. Знати та вміти застосовувати правові норми, що визначають суб'єктів загальної та спеціальної дисциплінарної відповідальності, підстави та порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності різних категорій найманих працівників та в деяких галузях економіки.

РН НД–3.2. Застосовувати навички визначення та юридичної формалізації підстав та умов притягнення працівника до матеріальної відповідальності.

РН НД–3.3. Демонструвати навички застосування правових норм, що регламентують притягнення працівника до дисциплінарної та матеріальної відповідальності із забезпеченням дотримання роботодавцем принципу законності.

РН НД–3.4. Забезпечувати захист інтересів найманих працівників при порушенні роботодавцем їх трудових прав шляхом притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності.

РН НД–3.5. Уміти взаємодіяти з посадовими особами органів державного нагляду та громадського контролю за дотриманням законодавства про працю при здійсненні ними наглядових та контрольних заходів.

РН НД–3.6. Демонструвати знання та розуміння процедурних аспектів розгляду індивідуальних та колективних трудових спорів.

РН НД–3.7. Уміти складати проекти процесуальних документів як представник працівника/роботодавця при розгляді індивідуальних трудових спорів; готувати проекти рішень колективних органів (зборів трудового колективу, примирної комісії, трудового арбітражу) при розгляді колективних трудових спорів.

РН НД–3.8. Виявляти проблеми в правовому регулюванні трудових відносин на підприємстві, в установі, організації, що можуть призвести до виникнення трудових спорів.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни та результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2).

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни.

Модуль 1. Теоретико-правові засади трудового права.

Модуль 2. Договори в сфері праці та умови праці.

Модуль 3. Відповідальність у трудовому праві. Трудові спори.

Експлікація модулів компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
<p>Кількість кредитів ЄКТС: 3,0</p> <p>Кількість модулів: 3</p> <p>Загальна кількість годин: 90</p> <p>Тижневих годин: аудиторних – 2-4, самостійної роботи здобувача вищої освіти – 2-4.</p>	<p>Рівень освіти – перший (бакалаврський)</p> <p>Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»</p> <p>Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»</p> <p>Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»</p>	<p>Модуль 1 Лекції: 6 Практичні заняття: 6 Самостійна робота: 10</p> <p>Модуль 2 Лекції: 10 Практичні заняття: 10 Самостійна робота: 16</p> <p>Модуль 3 Лекції: 6 Практичні заняття: 10 Самостійна робота: 16</p> <p>Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)</p>

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-правові засади трудового права

Предмет, метод, система та функції трудового права. Поняття «праця», ознаки найманої праці. Трудове право України як самостійна галузь права, її співвідношення з суміжними галузями права. Предмет трудового права. Класифікація суспільних відносин, що складають предмет трудового права. Поняття та види правовідносин у сфері праці. Поняття, ознаки та загальна характеристика трудових правовідносин. Сторони і зміст трудових правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин. Метод трудового права та його особливості. Функції трудового права. Поняття і загальна характеристика принципів трудового права. Класифікація принципів трудового права, їх реалізація в нормах трудового права. Система трудового права як галузі права і науки. Співвідношення системи трудового права та системи законодавства про працю.

Джерела трудового права. Поняття, система та види джерел трудового права. Внутрішні джерела трудового права. Зовнішні джерела права. Локальні

нормативні акти: поняття, види, особливості розробки й прийняття. Сфера дії норм трудового права. Єдність та диференціація правового регулювання праці.

Суб'єкти трудового права. Поняття та класифікація суб'єктів трудового права. Працівники як суб'єкти трудового права, трудового договору, трудових правовідносин. Правовий статус роботодавців, їх організацій, об'єднань та представників. Трудовий колектив підприємства, установи, організації та його представники. Профспілкові організації та їх органи як суб'єкти трудового права, їх функції в соціально-економічній сфері. Держава та її органи як суб'єкти трудового права.

Соціальний діалог у сфері праці. Соціальний діалог як механізм реалізації соціального партнерства. Рівні та сторони соціального діалогу. Форми здійснення соціального діалогу. Зміст і порядок укладення колективних угод. Поняття і зміст колективного договору. Порядок укладення колективного договору. Реєстрація колективних угод і договорів. Контроль за виконанням колективного договору. Відповідальність за порушення і невиконання умов колективного договору.

Зайнятість і працевлаштування. Поняття «зайнятість населення» та напрями державної політики у відповідній сфері. Правовий статус безробітних, порядок їх реєстрації, перереєстрації та ведення обліку. Поняття «підходяща робота». Порядок визначення квоти робочих місць для працевлаштування громадян, що є неконкурентоспроможними на ринку праці. Органи, які здійснюють працевлаштування, та їх правовий статус. Відповідальність за порушення законодавства про працевлаштування.

Модуль 2. Договори в сфері праці та умови праці

Поняття, зміст, види та порядок укладення трудового договору. Поняття та суттєві ознаки трудового договору. Розмежування трудового договору і суміжних цивільно-правових договорів, пов'язаних із працею (договори про надання послуг, підряду, доручення, авторський договір та ін.). Сторони трудового договору та їх правовий статус. Форма і строк трудового договору. Обов'язкові (необхідні) та додаткові (факультативні) умови

трудового договору. Види трудових договорів (контракт; трудові договори з сезонними працівниками; трудові договори з тимчасовими працівниками; сумісництво; суміщення професій (посад); виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника; трудовий договір про надомну роботу; трудовий договір з роботодавцем-фізичною особою; трудовий договір з працівником-мігрантом). Порядок укладення трудового договору. Необґрунтована відмова в прийнятті на роботу. Оформлення трудової книжки.

Зміна умов трудового договору. Види змін умов трудового договору. Переведення на іншу роботу та його види. Переведення на іншу роботу з ініціативи роботодавця. Переведення на іншу роботу з ініціативи працівника. Переміщення на іншу роботу. Зміна істотних умов праці.

Припинення трудового договору. Відсторонення працівника від роботи. Поняття «припинення трудових правовідносин» і «розірвання трудового договору». Підстави припинення трудових правовідносин, їх класифікація. Припинення трудових правовідносин за підставами, в яких присутня взаємна воля сторін. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Загальні та спеціальні юридичні гарантії працівникам, що звільняються з ініціативи роботодавця. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Попередня згода профспілкового органу на розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Розірвання трудового договору з ініціативи осіб, які не є стороною трудового договору. Припинення трудових правовідносин у зв'язку з порушенням правил прийняття на роботу. Порядок оформлення звільнення. Строки розрахунку зі звільненим працівником. Вихідна допомога.

Робочий час і час відпочинку. Поняття та види робочого часу. Принципи і методи регулювання робочого часу. Поняття й види режиму робочого часу. Характеристика робочого часу нормальної тривалості, скороченого та неповного робочого часу. Облік робочого часу. Робота понад встановлену тривалість робочого дня (надурочні роботи, чергування). Випадки та порядок залучення до робіт понад встановлену тривалість.

Право на відпочинок та його гарантії. Поняття і види часу відпочинку. Щорічні відпустки працівників та їх види. Порядок надання відпустки, подовження, перенесення та відкликання з відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

Оплата праці. Поняття, функції й принципи оплати праці. Методи правового регулювання оплати праці. Тарифна система оплати праці. Поняття «заробітна плата», її структура. Мінімальна заробітна плата та індексація заробітної плати. Форми виплати заробітної плати. Строки, періодичність і місце виплати заробітної плати. Гарантії в оплаті праці для працівників при відхиленні від нормальних умов праці. Обчислення середньої заробітної плати. Обмеження відрахувань із заробітної плати.

Поняття гарантій та види гарантій. Поняття й види компенсацій. Порядок надання гарантійних і компенсаційних виплат і їх розмір.

Охорона праці. Поняття «охорона праці» та її зміст. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці під час укладення трудового договору та під час роботи. Правове регулювання організації охорони праці на виробництві. Правовий статус служби охорони праці на підприємстві. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Навчання, інструктаж і перевірка знань працівників з питань охорони праці. Розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Особливості регулювання праці окремих категорій працівників (неповнолітні, жінки, особи з інвалідністю).

Модуль 3. Відповідальність у трудовому праві. Трудові спори

Дисципліна праці. Поняття «дисципліна праці» й методи її забезпечення. Внутрішній трудовий розпорядок підприємств, установ, організацій. Статути й положення про дисципліну для окремих категорій працівників. Заохочення за успіхи у роботі, порядок їх застосування.

Поняття та види дисциплінарної відповідальності. Поняття та склад дисциплінарного проступку. Загальний порядок притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності. Строки і порядок застосування дисциплінарних стягнень, порядок їх зняття. Особливості застосування дисциплінарних стягнень для окремих категорій працівників. Юридичне значення заходів громадського впливу та громадських стягнень.

Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Поняття і функції матеріальної відповідальності, її відмінність від майнової відповідальності осіб в інших галузях права. Взаємні обов'язки працівника та роботодавця в трудових правовідносинах щодо дбайливого ставлення до майна підприємства, установи, організації.

Підстава й умови матеріальної відповідальності працівників. Випадки, що виключають матеріальну відповідальність працівників. Види матеріальної відповідальності. Випадки повної матеріальної відповідальності. Обмежена матеріальна відповідальність працівників та її випадки. Договори про повну індивідуальну матеріальну відповідальність. Підстави й порядок укладення договорів про повну колективну (бригадну) матеріальну відповідальність.

Порядок визначення розміру заподіяної шкоди. Строки притягнення працівників до матеріальної відповідальності. Обставини, які підлягають урахуванню при визначенні розміру шкоди та його зменшенні. Порядок покриття шкоди.

Підстава та умови відповідальності роботодавця. Відшкодування шкоди, заподіяної працівнику порушенням його права на працю. Матеріальна відповідальність роботодавця за невиконання обов'язків щодо надання працівникові матеріальних благ та послуг. Відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну здоров'ю працівника. Відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну майну працівника. Відповідальність роботодавця за заподіяння моральної шкоди.

Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю. Сфера державного нагляду і контролю за дотриманням трудового законодавства.

Органи державного нагляду та контролю за дотриманням трудового законодавства. Правовий статус державних інспекторів з питань праці. Порядок проведення перевірок центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю. Громадський контроль за дотриманням трудового законодавства. Адміністративна, кримінальна та фінансова відповідальність роботодавця за порушення трудового законодавства.

Трудові спори. Поняття «трудовий спір». Види трудових спорів. Причини й обставини виникнення трудових спорів. Принципи розгляду трудових спорів. Індивідуальні трудові спори: поняття, момент виникнення, підвідомчість. Правовий статус органів, що розглядають індивідуальні трудові спори. Особливості розгляду окремих видів трудових спорів. Порядок створення та компетенція комісії з трудових спорів. Процедура, строки розгляду спорів комісією з трудових спорів, порядок виконання рішень. Правова характеристика індивідуальних трудових спорів, які підлягають безпосередньому розгляду в суді. Права сторін в судовому процесі по розгляду індивідуального трудового спору. Порядок формування доказової бази та встановлення юридичних фактів в судовому процесі по розгляду індивідуального трудового спору. Особливості виконання судових рішень по трудових спорах.

Поняття колективних трудових спорів, їх предмет. Причини та момент виникнення колективних трудових спорів. Повноваження сторін колективних трудових спорів залежно від їх рівня. Примирна комісія, її склад і компетенція. Трудовий арбітраж, його склад і компетенція. Порядок застосування мирних процедур розв'язання колективних трудових спорів. Правове положення незалежного посередника. Правове положення Національної служби посередництва і примирення.

Право на страйк і його обмеження. Здійснення права на страйк. Обов'язки сторін при проведенні страйку. Гарантії та правове положення працівників у зв'язку з проведенням страйку. Правові наслідки визнання страйку незаконним.

Відповідальність за порушення законодавства про колективні трудові спори.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять:

- форми організації освітнього процесу: навчальні заняття; самостійна робота; контрольні заходи.

- види навчальних занять: лекція; практичне заняття; колоквіум; консультація.

Лекція – основний вид навчальних занять, призначених для викладення теоретичного матеріалу. Тематика лекцій визначається програмою навчальної дисципліни.

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача шляхом виконання певних, відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни й набувають умінь та навичок практичного застосування знань у сфері трудового права. Перелік тем практичних занять визначається програмою навчальної дисципліни.

Колоквіум – вид навчальної роботи, що передбачає з'ясування викладачем рівня засвоєння здобувачами вищої освіти знань, оволодіння вміннями й навичками з окремої теми під час співбесіди.

Консультація – вид навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти отримує від викладача відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Під час підготовки до іспиту проводиться групова консультація. Протягом семестру консультації з навчальної дисципліни проводяться за встановленим кафедрою розкладом.

Навчальні заняття можуть проводитися як аудиторно, так і дистанційно із застосуванням засобів інформаційних технологій комунікації.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійною роботою здобувачів освіти є вид поза аудиторної роботи навчального характеру, який спрямований на опанування матеріалу курсу.

Зміст самостійної роботи здобувачів вищої освіти визначається програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями, порадами та настановами викладача. Самостійна робота забезпечується

комплексом навчально-методичних засобів: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, збірниками завдань, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи тощо.

Призначенням самостійної роботи є: (1) формування цілісних знань щодо характеру й змісту правовідносин у сфері праці та спеціальних компетентностей в частині застосування норм трудового законодавства; (2) усвідомлення значення міжнародних соціальних стандартів захисту прав і свобод учасників трудових та тісно пов'язаних з ними відносин.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах: дослідження навчальної літератури; робота в інформаційних мережах; підготовка індивідуальних робіт; узагальнення матеріалів судової практики; опрацювання конспектів лекцій; підготовка до аудиторних занять; складання конспектів з тем, що виносяться для самостійного вивчення; виконання практичних завдань; самотестування; підготовка до всіх видів контрольних заходів.

Основною метою індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти є поглиблення знань з трудового права, напрацювання навичок роботи з науковою літературою; формування вмінь у викладенні теоретичних питань та правильній реалізації законодавчих положень. Змістом індивідуальної роботи здобувачів освіти є ґрунтовне опрацювання навчальної літератури, рекомендованої наукової літератури, нормативних актів чинного національного та міжнародного законодавства, практики його застосування.

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

- стаття в наукових виданнях – оформлюється відповідно до вимог, які висуваються редакцією видання. Подається науковому керівникові, після його рецензії – до редакції. Зараховується опублікування статті;
- наукова доповідь – загальний обсяг до 20 сторінок. Подається науковому керівникові. Слухання відбувається на засіданні гуртка трудового права;

– тези доповіді на студентській науково-практичній конференції – оформлюються відповідно до вимог, які висуваються редакцією збірника тез доповідей. Подається науковому керівникові, після його рецензії – до редакції. Зараховується участь у студентській науково-практичній конференції та опублікування тез доповіді;

– есе – загальний обсяг до 5 сторінок, має містити ключову ідею, що розкривається у змісті роботи; стислий аналіз судової практики; цитати. Важливо аргументувати власне ставлення до обраної теми. Подається викладачу, який веде практичні заняття;

– реферат – загальний обсяг 12-15 сторінок. Наприкінці роботи – список використаної літератури та нормативних актів. Подається викладачу, який веде практичні заняття. захист відбувається відповідно до вимог, які висуває викладач;

– презентація – виконується за допомогою програмних засобів (Microsoft Office PowerPoint) і повинна складатися не менше, ніж з 15 слайдів. Орієнтовна структура: вступ, основний зміст роботи, висновки. Основними пунктами плану презентації мають бути стрижневі проблеми досліджуваної теми; теоретичний зміст роботи повинен бути пов'язаний з аналізом практично-правових явищ. Презентація має містити елементи візуалізації даних у вигляді таблиць, графіків, діаграм, схем, зображень, інфографіки, статистику та ін., що органічно доповнює текст. Подається викладачу, який веде практичні заняття;

– участь у конкурсі студентських наукових робіт – робота оформлюється відповідно до вимог оргкомітету конкурсу та подається на конкурс з рецензією наукового керівника.

Робота є індивідуальною та самостійною, а отже, нелегітимні форми надання здобувачами вищої освіти допомоги один одному не допускаються. При виконанні індивідуальної роботи здобувач зобов'язаний дотримуватися правил академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату.

4.3. Освітні технології та методи навчання

- освітні технології: аудіовізуальні, інтерактивні та ІТ-технології; технологія студентоцентрованого навчання та ін.;
- методи навчання: звичайний (традиційний) комунікативний метод; дискусія; практичний метод (моделювання ситуацій); наочний метод (демонстрація матеріалу за допомогою ілюстрацій, презентацій); творчий метод; коуч-метод (тренінг перед виступом на наукових заходах із науковими доповідями та повідомленнями); метод міні-дослідження (робота з окремого питання навчальної дисципліни); кейс-метод (аналіз і розв'язання конкретних практичних завдань); інформаційно-пошуковий метод; метод самооцінювання (вироблення навичок об'єктивного оцінювання власних компетенцій) тощо.

4.4. *Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни*

Формами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове чи експрес-опитування, виконання тестових завдань, вирішення практичних задач або завдань, участь у розробці кейсу тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача освіти у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття здобувач може отримати оцінку за чотирьохбальною шкалою (0; 0,5; 1; 1,5);
- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Впродовж семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є *іспит*.

Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й індивідуальної роботи, за якої здобувач допускається до складання іспиту, становить 25 балів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Трудове право» при підсумковому контролі у формі іспиту:

Поточний контроль						Індивідуальна робота здобувачів	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3				
п/з	колоквіум	п/з	колоквіум	п/з	колоквіум			
max 3	max 5	max 6	max 5	max 6	max 5	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання (іспит):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 1,5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	1	Добре засвоєння матеріалу з тематики, але є окремі помилки
	0,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Колоквіум	Max 5	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу

Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти:		
Стаття	10	Підготовка, рецензування та опублікування наукової статті з теми, що входить до предмета навчальної дисципліни, в будь-якому фаховому виданні правничого спрямування
Наукова доповідь	10	Виступ з науковою доповіддю на засіданні гуртка, участь в обговореннях тощо
Тези	5	Підготовка тез наукової доповіді, їх рецензування науковим керівником та публікація в збірнику тез студентської наукової конференції, а також виступ на ній (за можливості) з тематики, що входить до предмета навчальної дисципліни
Есе	Max 6	Есе містить ключову ідею, що розкривається в змісті роботи на конкретних прикладах із судової практики, цитатах науковців з висловленням свого власного ставлення до досліджуваного питання
	3	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки; недостатнє обґрунтування досліджуваного питання
	Min 0	Тема есе не розкрита або в ньому виявлено плагіат
Реферат	Max 5	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також дана власна оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені авторські пропозиції
	3	Переважна більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему
	1	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ньому виявлено плагіат
Презентація	Max 4	Презентація розкриває стрижневі проблеми досліджуваної теми; її теоретичний зміст пов'язаний з аналізом практично-правових явищ. Презентація містить елементи візуалізації даних у вигляді таблиць, графіків, діаграм, схем, зображень, інфографіки, статистику та ін., що органічно доповнює текст
	2	Положення теми презентації висвітлені неповно або поверхнево; зміст роботи не пов'язаний з аналізом практично-правових явищ; недостатня або відсутня візуалізація даних
	Min 0	Тема презентації не розкрита, відсутні висновки. Презентація не містить візуалізації даних
Участь у конкурсі студентських наукових робіт	10	Робота подана на конкурс з рецензією наукового керівника

Іспит	Max 60	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.</p>
	55	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	50	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповідях суттєвих помилок.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	45	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповідях за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповідях за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	35	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповідях на питання.</p>
	Min 0	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03.05.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text.
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
3. Конвенція МОП про застосування принципів права на організацію і ведення колективних переговорів № 98 від 01.07.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_004#Text.
4. Конвенція МОП про захист заробітної плати № 95 від 01.07.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_146#Text.
5. Конвенція МОП про мінімальні норми соціального забезпечення № 102 від 28.06.1952 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_011#Text.
6. Конвенція МОП про політику в галузі зайнятості № 122 від 09.07.1964 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_062#Text.
7. Конвенція МОП про примусову чи обов'язкову працю № 29 від 28.06.1930 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_136#Text.
8. Конвенція МОП про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця № 158 від 22.06.1982 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_005#Text.
9. Конвенція МОП про скасування примусової праці № 105 від 25.06.1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_013#Text.
10. Конвенція МОП про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень № 47 від 22.06.1935 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_145#Text.
11. Конвенція МОП про щорічні оплачувані відпустки № 52 від 24.06.1936 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_003#Text.
12. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

13. Конвенція про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100 від 29.06.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_002#Text.

14. Конвенція про свободу асоціації та захист права на організацію № 87 від 09.07.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_125#Text.

15. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.

16. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

17. Кодекс законів про працю України : Закон УРСР від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

18. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

19. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.

20. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>.

21. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.

22. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

23. Про колективні договори і угоди : Закон України від 01.07.1993 р. № 3356-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>.

24. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

25. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності : Закон України від 22.06.2012 р. № 5026-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17#Text>.

26. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.

27. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 р. № 137/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text>.

28. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 р. № 1045-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>.

29. Про систему громадського здоров'я : Закон України від 06.09.2022 р. № 2573-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text>.

30. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 р. № 2862-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>.

31. Положення про Національну службу посередництва і примирення : Указ Президента України від 17.11.1998 р. № 1258/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1258/98#Text>.

32. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>.

33. Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що є у загальнодержавній власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 р. № 203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203-93-%D0%BF#Text>.

34. Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації зареєстрованих безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2023 р. № 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446-2023-%D0%BF#Text>.

35. Про затвердження Списку сезонних робіт і сезонних галузей : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.1997 р. № 278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278-97-%D0%BF#Text>.

36. Умови, тривалість, порядок надання та оплати творчих відпусток : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.01.1998 р. № 45. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-98-%D0%BF#Text>.

37. Положення про арбітра : затв. наказом Національної служби посередництва і примирення від 18.11.2008 р. № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132299-08#Text>.

38. Положення про посередника : затв. наказом Національної служби посередництва і примирення від 18.11.2008 р. № 133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0133299-08#Text>.

39. Положення про примирну комісію : затв. наказом Національної служби посередництва і примирення від 01.12.2020 р. № 67. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0067299-20#Text>.

40. Положення про трудовий арбітраж : затв. наказом Національної служби посередництва і примирення від 01.12.2020 р. № 68. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0068299-20#Text>.

41. Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92#Text>.

Література

Основна література

1. Employment and Labour Law of Ukraine / edited by Professor Oleh Yaroshenko. Kharkiv : Yurayt, 2021. 199 p.

2. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 11: Трудове право. Харків : Право, 2018. 776 с.

3. Рішення Конституційного Суду України, правові позиції та висновки Верховного Суду України та Великої Палати Верховного Суду щодо вирішення трудових спорів / О. М. Ярошенко, І. П. Жигалкін, О. Є. Луценко. Харків : Юрайт, 2020. 264 с.

4. Трудове право : підручник / за заг. ред. О. М. Ярошенка. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 544 с.

5. Трудове право України : підручник / С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін. ; Міністерство внутрішніх справ України. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2019. 408 с.

Додаткова література

1. Getman A. P., Yaroshenko O. M., Sereda O. H., Maliuha L., Zhygalkin I. P. Social dialogue at the national and European levels as a factor in the formation of a common labor and social policy. *Society Register*. 2023. Vol. 7. Iss. 3. P. 51–72.

2. Gnatenko, K. V., Vapnyarchuk, N. M., Vetukhova, I. A., Yakovleva, G. O., Sydorenko, A. S. Principles of the Ukrainian social welfare system in the context of European integration. *Journal of Public Affairs*. 2023. No. 23(1). e2673.

3. Kiselyova E., Kravtsov D., Yermak O., Kozhyna A., Stovolos N. Implementation of EU Standards in the Labor Sphere while Establishing the New Labor Code of Ukraine. *Economic Affairs (New Delhi)*. 2023. Vol. 6. No. 01s. P. 271–278.

4. Mykola M. Klemparskyi, Helena V. Pavlichenko, Roman Ye. Prokopiev, Leonid V. Mohilevskyi, Yuliia M. Burniagina. Gender inequality in the labour market of Ukraine: Challenges for the future. *Journal Work Organisation, Labour&Globalisation. Pluto Journals*. 2022. Vol. 16. No. 2: WOLG Volume XVI Issue 2. P. 140–157.

5. O. M. Yaroshenko, N. M. Vapnyarchuk, S. V. Lozovoi, G. O. Yakovleva, O. A. Yakovlyev. General Compulsory Medical Insurance: World Experience. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2018. Volume IX, Issue 5(35). P. 1829–1838.

6. Oleg M. Yaroshenko, Olena Ye. Lutsenko, Natalya M. Vapnyarchuk. Salary optimisation in Ukraine in the context of the economy Europeanisation. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021. № 28(3). P. 224–237.

7. Olena Lutsenko. Bringing Civil Servants to Liability for Disciplinary Misconduct in Judicial Practice of Ukraine, Poland, Bulgaria, Czech Republic, the Hellenic Republic and the Republic of Lithuania. Riga, Latvia : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. 43 p.

8. The latest development of the modern legal sciences and education in Ukraine and EU countries: an experience, challenges, expectations : Collective monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021. 604 p.

9. Yaroshenko O., Moskalenko O., Sereda O., Inshyn M., Burniagina Y. The Role of Trade Unions as a Subject of Social Partnership in Resolving Labour Disputes. *Revista Brasileira de Alternative Dispute Resolution*. 2022. Vol. 4. No. 7. P. 147–161.

10. Yaroshenko O. M., Lutsenko O. Y., Melnychuk N. O., Mohilevskyi L. V., Vapnyarchuk N. M. THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON LABOR RELATIONS IN UKRAINE. *InterEULawEast*. 2023. № 10 (1). P. 67–82.

11. Yaroshenko O. M., Melnychuk N. O., Moroz S. V., Havrylova O. O., Yaryhina Y. P. Features of Remote Work in Ukraine and the European Union: Comparative Legal Aspect. *Hasanuddin Law Review*. 2021. Vol. 7. Iss. 3. P. 136–149.

12. Yaroshenko O. M., Moskalenko O. V., Velychko L. Y., Kovrygin V. S. Property civil law liability and material liability of employees for damage caused to an employer: On the basis of civil law of Ukraine. *Asia Life Sciences*. 2019. № 2. P. 735–748.

13. Yaroshenko O. M., Pyzhova M. O., Ivchuk Y. Yu., Vapnyarchuk N. M., Savielieva M. O. The use of mediation in administrative proceedings: the experience of European Union member states. *Relacoes Internacionais no Mundo Atual*. 2021. Vol. 3. No. 32. P. 64–88.

14. Yaroshenko O. M., Sliusar A. M., Sereda O. H., Zakrynytska V. O. Legal relation: The issues of delineation (on the basis of the civil law of Ukraine). *Asia Life Sciences: The Asian International Journal of Life Sciences*. 2019. № 2. P. 719–734.

15. Yaroshenko O. M., Sliusar A. M., Zhygalkin I. P., Yakovleva G. O. Quality evaluation for recommendations of the antitrust regulator in the development of the legal system of Ukraine. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021. № 28 (1). P. 147–156.

16. Yaroshenko, O. M., Steshenko, V. M., Anisimova, H. V., Yakovleva, G. O., Nabrusko, M. S. The impact of the European court of human rights on the development of rights in health care. *International Journal of Human Rights in Healthcare*. 2022. № 15(5). P. 501–513.

17. Зміст конституційного права на належні, безпечні і здорові умови праці в сучасних умовах: теоретико-прикладний нарис : монографія / О. М. Ярошенко, М. І. Іншин, В. М. Павліченко та ін. Харків : Юрайт, 2021. 248 с.

18. Індивідуальне та колективне трудове право України / Олег Ярошенко, Микола Іншин, Іван Жигалкін, Олена Луценко. Харків : Юрайт, 2021. 213 с.

19. Правове забезпечення оплати праці державних службовців: актуальні проблеми теорії та практики : монографія / за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Юрайт, 2018. 260 с.

20. Середа О. Г. Державно-правовий механізм захисту прав працівників в умовах інтеграції України до Європейського Союзу: теорія та практика : монографія. Харків : Право, 2018. 472 с.

21. Теоретико-прикладні проблеми співвідношення та взаємодії права на працю і права на освіту : монографія / О. М. Ярошенко, М. І. Іншин, І. П. Жигалкін та ін. Харків : Юрайт, 2021. 236 с.

22. Ярошенко О. М., Іншин М. І., Луценко О. Є. Захист трудових прав працівників, обраних на виборні посади: актуальні проблеми правозастосування : монографія. Харків : Юрайт, 2022. 188 с.

23. Ярошенко О. М., Мельничук Н. О., Луценко О. Є. Актуальні теоретичні та практичні проблеми відшкодування моральної шкоди потерпілим працівникам від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань : монографія. Харків : Юрайт, 2022. 272 с.

24. Ярошенко О. М., Мельничук Н. О., Луценко О. Є. Захист трудових прав працівників на час виконання державних або громадських обов'язків: актуальні проблеми правозастосування : монографія. Харків : Юрайт, 2022. 220 с.

Інтернет-ресурси:

<https://www.un.org/en/> – Офіційний веб-портал Організації Об'єднаних Націй

<https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> – Офіційний сайт Міжнародної організації праці

<https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/> – Постійне представництво України при Європейському Союзі

<http://rada.gov.ua> – Офіційний портал Верховної Ради України

<http://www.kmu.gov.ua> – Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України

<https://minjust.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства юстиції України

<https://www.mil.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства оборони України

<https://www.msp.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України

<https://supreme.court.gov.ua/supreme/> – Верховний Суд (Судова влада України)

https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/velyka_palata/ – Велика палата Верховного Суду

https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/kas_adm/ – Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду

https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/kas_cil/ – Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду

<http://www.niss.gov.ua> – Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень

<http://www.nbuv.gov.ua> – Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

<http://dspace.nlu.edu.ua> – Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри
трудового права. URL:
http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=90:kafedra-trudovogo-prava&Itemid=151.

НЕИК

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Трудове право».
URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1209>.

Додаток 1

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ПК–9. Уміння застосовувати знання про зміст трудового договору та порядок його укладення як правозастосовної діяльності суб'єктів трудового права ПК–13. Уміння застосовувати порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ПК–1. Знання предмета трудового права як кола суспільних відносин та уміння відрізнити їх від інших відносин у сфері праці ПК–2. Знання галузевих принципів трудового права, принципів його окремих інститутів та їх значення для регулювання трудових відносин ПК–4. Знання системи джерел трудового права та розуміння співвідношення між різними їх видами ПК–10. Знання видів трудових договорів, розуміння їх суттєвих особливостей та правового забезпечення ПК–11. Знання підстав припинення трудового договору та вміння їх класифікувати ПК–18. Розуміння змісту та причин диференціації в правовому регулюванні трудової дисципліни різних категорій найманих працівників та в деяких галузях економіки ПК–19. Знання підстав та умов притягнення працівників до матеріальної відповідальності; випадків звільнення працівника від обов'язку відшкодувати заподіяну роботодавцю матеріальну шкоду ПК–23. Знання поняття та видів трудових спорів, підстав їх диференціації за предметним та суб'єктним складом
ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	ПК–5. Уміння характеризувати суб'єктів права як учасників різних видів правовідносин у трудовому праві ПК–6. Знання законодавства із соціального діалогу в сфері праці та правового механізму

	його дії ПК–7. Розуміння механізму правового регулювання зайнятості та працевлаштування; знання категорій зайнятого населення та уміння визначати правовий статус безробітного
ЗК 6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем	ПК–17. Розуміння правової природи диференціації в правовому регулюванні праці окремих категорій осіб (жінки, неповнолітні, особи з інвалідністю тощо)
ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	ПК–24. Розуміння правових механізмів вирішення індивідуальних трудових спорів
ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення	ПК–16. Здатність аналізувати правові проблеми регулювання охорони праці на підприємстві, установі, організації та формулювати правові шляхи їх вирішення ПК–20. Здатність аналізувати правові проблеми притягнення працівників до дисциплінарної та матеріальної відповідальності та формувати правові позиції щодо їх вирішення
ЗК 9. Здатність працювати в команді	ПК–25. Розуміння правової сутності примирних процедур та порядку їх застосування на підприємстві, в установі, організації
ЗК 10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	ПК–14. Знання видів робочого часу та часу відпочинку, порядку їх встановлення для різних категорій найманих працівників ПК–15. Розуміння юридичної та економічної сутності оплати праці, її принципів та порядку організації на підприємстві, в установі, організації
ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності	ПК–22. Знання повноважень та компетенцій органів, що здійснюють державний нагляд та громадський контроль за додержанням законодавства про працю
ЗК 1.1. Здатність удосконалювати свій професійний рівень та набувати нові знання	ПК–3. Уміння застосовувати особливості методу трудового права в процесі підготовки локальних нормативних актів
ЗК 1.2. Здатність до пошуку альтернативних рішень у професійній діяльності	ПК–8. Розуміння підстав виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин
ЗК 1.3. Здатність бути лідером, стимулювати на досягнення спільної мети, брати на себе відповідальність	ПК–21. Розуміння правових механізмів притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності за шкоду, заподіяну працівнику
ЗК 1.5. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності	ПК–12. Уміння моделювати правові ситуації, що виникають при укладенні, зміні та припиненні трудового договору
СК – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності	

згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
СК2. Здатність здійснювати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності	ПК–22. Знання повноважень та компетенцій органів, що здійснюють державний нагляд та громадський контроль за додержанням законодавства про працю
СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ	ПК–12. Уміння моделювати правові ситуації, що виникають при укладенні, зміні та припиненні трудового договору
СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел	<p>ПК–1. Знання предмета трудового права як кола суспільних відносин та уміння відрізнити їх від інших відносин у сфері праці</p> <p>ПК–2. Знання галузевих принципів трудового права, принципів його окремих інститутів та їх значення для регулювання трудових відносин</p> <p>ПК–3. Уміння застосовувати особливості методу трудового права в процесі підготовки локальних нормативних актів</p> <p>ПК–4. Знання системи джерел трудового права та розуміння співвідношення між різними їх видами</p> <p>ПК–5. Уміння характеризувати суб'єктів права як учасників різних видів правовідносин у трудовому праві</p> <p>ПК–7. Розуміння механізму правового регулювання зайнятості та працевлаштування; знання категорій зайнятого населення та уміння визначати правовий статус безробітного</p> <p>ПК–9. Уміння застосовувати знання про зміст трудового договору та порядок його укладення як правозастосовної діяльності суб'єктів трудового права</p> <p>ПК–10. Знання видів трудових договорів, розуміння їх суттєвих особливостей та правового забезпечення</p> <p>ПК–11. Знання підстав припинення трудового договору та вміння їх класифікувати</p> <p>ПК–13. Уміння застосовувати порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця</p> <p>ПК–18. Розуміння змісту та причин диференціації в правовому регулюванні трудової дисципліни різних категорій найманих працівників та в деяких галузях економіки</p> <p>ПК–23. Знання поняття та видів трудових спорів, підстав їх диференціації за предметним та суб'єктним складом</p>

<p>СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації</p>	<p>ПК–8. Розуміння підстав виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин ПК–19. Знання підстав та умов притягнення працівників до матеріальної відповідальності; випадків звільнення працівника від обов'язку відшкодувати заподіяну роботодавцю матеріальну шкоду ПК–21. Розуміння правових механізмів притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності за шкоду, заподіяну працівнику ПК–24. Розуміння правових механізмів вирішення індивідуальних трудових спорів</p>
<p>СК – фахові компетентності за спеціалізацією (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)</p>	
<p>СК 1.1. Здатність до реалізації міжнародних стандартів прав і свобод людини у правоохоронній діяльності</p>	<p>ПК–14. Знання видів робочого часу та часу відпочинку, порядку їх встановлення для різних категорій найманих працівників ПК–15. Розуміння юридичної та економічної сутності оплати праці, її принципів та порядку організації на підприємстві, в установі, організації ПК–17. Розуміння правової природи диференціації в правовому регулюванні праці окремих категорій осіб (жінки, неповнолітні, особи з інвалідністю тощо)</p>
<p>СК 1.2. Уміння виявляти проблеми правозастосування та пропонувати шляхи їх вирішення під час здійснення правоохоронної діяльності</p>	<p>ПК–16. Здатність аналізувати правові проблеми регулювання охорони праці на підприємстві, установі, організації та формулювати правові шляхи їх вирішення ПК–20. Здатність аналізувати правові проблеми притягнення працівників до дисциплінарної та матеріальної відповідальності та формувати правові позиції щодо їх вирішення</p>
<p>СК 1.4. Здатність використовувати спеціальні знання в різних сферах правоохоронної діяльності</p>	<p>ПК–6. Знання законодавства із соціального діалогу в сфері праці та правового механізму його дії ПК–25. Розуміння правової сутності примирних процедур та порядку їх застосування на підприємстві, в установі, організації</p>

Додаток 2

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і/або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
РН – результати навчання за спеціальністю/спеціалізацією (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
РН2. Вести міжособистісний діалог та превентивну комунікацію з метою виконання завдань професійної діяльності	№ 2, 3	РН НД–2.3. Надавати консультації суб'єктам правозастосування щодо спірних питань правового регулювання укладення, зміни та припинення трудового договору РН НД–3.5. Уміти взаємодіяти з посадовими особами органів державного нагляду та громадського контролю за додержанням законодавства про працю при здійсненні ними наглядових та контрольних заходів
РН3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності	№ 1-3	РН НД–1.1. Знати різницю між трудовими правовідносинами та іншими відносинами в сфері праці з метою визначення норм законодавства, що їх регулюють РН НД–1.4. Демонструвати знання джерел трудового права РН НД–2.4. Розуміти особливості застосування загальних та спеціальних підстав розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця РН НД–2.10. Пояснювати природу та зміст правових норм, спрямованих на захист трудових прав жінок, неповнолітніх та осіб з інвалідністю як таких, що не можуть на рівних конкурувати на ринку праці РН НД–3.1. Знати та вміти застосовувати правові норми, що визначають суб'єктів загальної та спеціальної дисциплінарної відповідальності, підстави та порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності різних категорій найманих працівників та в деяких галузях економіки
РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях	№ 2	РН НД–2.8. Виявляти проблеми у правовому регулюванні оплати праці та пропонувати організаційно-правові засоби їх вирішення з використанням наявних теоретичних та практичних знань відповідно до принципу справедливої оплати праці; обґрунтовувати застосування тих чи інших систем оплати праці різних груп та категорій працюючих, виходячи з їх ролі у виробничому процесі,

		кваліфікаційно-професійного досвіду, складності виконуваних ними робіт та функцій, рівня відповідальності та творчої активності
РН5. Розробляти тексти, документи з питань професійної діяльності, вільно спілкуватися українською та іноземною мовами	№ 2, 3	РН НД–2.7. Визначати найбільш актуальний та економічно обґрунтований для умов конкретного підприємства, установи, організації режим робочого часу та часу відпочинку найманих працівників; розробляти проекти локальних нормативних актів з цих питань та забезпечувати їх ефективну практичну реалізацію РН НД–3.7. Уміти складати проекти процесуальних документів як представник працівника/роботодавця при розгляді індивідуальних трудових спорів; готувати проекти рішень колективних органів (зборів трудового колективу, примирної комісії, трудового арбітражу) при розгляді колективних трудових спорів
РН6. Знати і розуміти принципи доброчесності та норми етичної поведінки, дотримуватися їх у професійній діяльності	№ 1	РН НД–1.5. Знати права та обов'язки юридичних і фізичних осіб, які здійснюють діяльність у сфері трудового права, та правові механізми реалізації ними відповідних повноважень
РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних завдань	№ 1-3	РН НД–1.3. Використовувати особливості методу трудового права у вирішенні питань з різних інститутів трудового права РН НД–1.7. Виявляти та аналізувати проблеми в правовому регулюванні зайнятості та працевлаштування РН НД–2.5. Демонструвати знання та розуміння процедурних аспектів розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця РН НД–2.9. Володіти знаннями про створення та забезпечення функціонування системи управління охороною праці підприємства, установи організації, в тому числі: правове забезпечення створення органів з охорони праці, розробка вимог до компетенцій та навичок працівників щодо безпечного ведення робіт, розробка та організація прийняття (затвердження) локальних актів з охорони праці, порядок створення та функціонування комісії з розслідування нещасного випадку на виробництві, професійного захворювання чи аварії тощо РН НД–3.6. Демонструвати знання та розуміння процедурних аспектів розгляду індивідуальних та колективних трудових спорів РН НД–3.8. Виявляти проблеми в правовому

		регулюванні трудових відносин на підприємстві, в установі, організації, що можуть призвести до виникнення трудових спорів
РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки	№ 2	РН НД–2.6. Аналізувати практичні ситуації, пов'язані із припиненням дії трудового договору: кваліфікувати діяння працівників та роботодавців, давати їм юридичну оцінку
РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи	№ 1, 2	РН НД–1.2. Застосовувати принципи трудового права при вирішенні практичних питань у правозастосовній діяльності РН НД–2.1. Демонструвати знання теорії та практики реалізації права на працю через укладення трудового договору РН НД–2.2. Розуміти загальні й спеціальні юридичні гарантії прав працівників при укладенні, зміні чи припиненні трудового договору
РН15. Працювати самостійно та в команді при виконанні службових (посадових) обов'язків та під час розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері правоохоронної діяльності	№ 1, 3	РН НД–1.6. Надавати консультації суб'єктам соціального діалогу із підготовки угод із соціально-економічних питань РН НД–3.4. Забезпечувати захист інтересів найманих працівників при порушенні роботодавцем їх трудових прав шляхом притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності
РН 1.4. Визначати професійні завдання і організувати підлеглих для їх виконання, брати на себе відповідальність за отримані результати та здійснювати службові обов'язки у нестандартних ситуаціях за наявності неповної або обмеженої інформації	№ 3	РН НД–3.2. Застосовувати навички визначення та юридичної формалізації підстав та умов притягнення працівника до матеріальної відповідальності РН НД–3.3. Демонструвати навички застосування правових норм, що регламентують притягнення працівника до дисциплінарної та матеріальної відповідальності із забезпеченням дотримання роботодавцем принципу законності

Додаток 3

**Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання
та предметних компетентностей у програмі навчальної дисципліни**

Результати навчання за навчальною дисципліною / модулями	Предметні компетентності																									
	ПК-1	ПК-2	ПК-3	ПК-4	ПК-5	ПК-6	ПК-7	ПК-8	ПК-9	ПК-10	ПК-11	ПК-12	ПК-13	ПК-14	ПК-15	ПК-16	ПК-17	ПК-18	ПК-19	ПК-20	ПК-21	ПК-22	ПК-23	ПК-24	ПК-25	
Трудове право / Модуль 1																										
РН НД – 1.1	x																									
РН НД – 1.2		x																								
РН НД – 1.3			x																							
РН НД – 1.4				x																						
РН НД – 1.5					x																					
РН НД – 1.6						x																				
РН НД – 1.7							x																			
Трудове право / Модуль 2																										
РН НД – 2.1								x	x																	
РН НД – 2.2												x														
РН НД – 2.3										x	x	x	x													
РН НД – 2.4											x		x													
РН НД – 2.5													x													
РН НД – 2.6										x	x	x														
РН НД – 2.7														x												
РН НД – 2.8															x											
РН НД – 2.9																x										
РН НД – 2.10																	x									
Трудове право / Модуль 3																										
РН НД – 3.1																			x							
РН НД – 3.2																				x						
РН НД – 3.3																					x					
РН НД – 3.4																						x				
РН НД – 3.5																							x			
РН НД – 3.6																									x	x
РН НД – 3.7																									x	x
РН НД – 3.8						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x			x			